

BILATERÁLNE ZMLUVY SLOVENSKEJ REPUBLIKY O SPOLUPRÁCI A VZÁJOMNEJ POMOCI PRI KATASTROFÁCH

BILATERAL TREATIES OF THE SLOVAK REPUBLIC ON COOPERATION AND MUTUAL ASSISTANCE IN THE EVENT OF DISASTER

Lucia Bódišová

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

<https://doi.org/10.33542/SIC2019-1-05>

ABSTRAKT

Bilaterálne zmluvy sú dôležitou súčasťou medzinárodného práva reakcie na katastrofy, ktoré čiastočne vyplňajú absenciu kodifikačného dohovoru komplexne upravujúceho aktivity subjektov pôsobiacich vo všetkých štádiách katastrof.¹ Slovenská republika od svojho vzniku uzatvára bilaterálne zmluvy o dobrovoľnom poskytovaní pomoci pri katastrofách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach, ktoré ohrozujú životy a zdravie ľudí, majetok alebo životné prostredie a určujú základné podmienky pomoci poskytovanej na základe písomnej žiadosti zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc. Cieľom príspevku je poukázať na medzinárodné aspekty prírodných a ľudskou činnosťou spôsobených katastrof, ktoré sú upravené v bilaterálnych zmluvách Slovenskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách a na rozsah ich úpravy.

ABSTRACT

Bilateral treaties are an important part of International Disaster Response Law, which partially fills in the gap that exists due to the absence of a convention that comprehensively regulates the activities of entities active at all stages of disasters. Since its inception, the Slovak Republic has concluded bilateral treaties regulating voluntary provision on assistance in the event of disasters, natural disasters and other extraordinary situations threatening lives and health of people, property or the environment, and determine the basic conditions of assistance provided at the written request of the requesting State Party. The aim of the paper is to point out international aspects of natural and man-made disasters, which are regulated in the bilateral treaties of the Slovak Republic on cooperation and mutual assistance in the event of disasters, and the extent of their regulation.

I. ÚVOD

Katastrofy, či už prírodné alebo spôsobené ľudskou činnosťou, závažným spôsobom zasahujú do fungovania spoločnosti a predstavujú negatívny fenomén, ktorý s narastajúcim vplyvom klimatických zmien má čoraz väčší vplyv na udržateľný rozvoj a prosperitu štátov. Údaje z poslednej dekády uvádzajú, že každoročne dochádza v priemere ku 354 katastrofám, ktoré si

¹ Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia projektu VVGS-2018-945: „Návrh metodického postupu mimovládnych organizácií v prípade katastrofy v podmienkach Slovenskej republiky.“

vyžadujú vyše 70 000 obetí na ľudských životoch a ekonomické škody za vyše 153 miliárd amerických dolárov.² Žiadny štát nie je imúnny voči výskytu katastrof a to platí aj v prípade Slovenskej republiky (ďalej aj „SR“), ktorá je z hľadiska druhu katastrof najvýraznejšie ovplyvnená náhlymi prírodnými katastrofami, konkrétne privalovými povodňami, zosuvmi pôdy, suchom, požiarimi, veternými smršťami a snehovými kalamitami. Je potrebné podotknúť, že na území SR nedochádza častokrát k výskytu katastrof, ktoré možno vymedziť ako kalamitnú udalosť alebo sériu udalostí, ktoré majú za následok rozsiahle straty na ľudských životoch, veľké ľudské utrpenie a tieseň, masové presídlenie alebo rozsiahle materiálne alebo environmentálne škody, ktoré vážne narušujú fungovanie spoločnosti.³

Napriek tomu SR nie je ľahostajná problematika katastrof, čo sa prejavuje okrem iného v uzatváraní bilaterálnych zmlúv, ktoré spolu s multilaterálnymi a regionálnymi zmluvami, ako aj právne nezáväznými dokumentmi formujú novovytvárajúce sa odvetvie medzinárodného práva - medzinárodné právo reakcie na katastrofy (ďalej aj „IDRL“).⁴ Zmluvný systém SR pre mimoriadne udalosti je tvorený zmluvami o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách, ale aj zmluvami o spolupráci⁵ a v určitom ohľade aj zmluvami o medzinárodnej cestnej doprave,⁶ ktoré nepriamo upravujú vybrané aspekty katastrof.

Cieľom príspevku je poukázať na medzinárodné aspekty prírodných a ľudskou činnosťou spôsobených katastrof, ktoré sú upravené v bilaterálnych zmluvách SR o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách a na rozsah ich úpravy. Bilaterálne zmluvy SR o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách sú v prevažnej miere uzatvorené so susednými štátmi, ale aj s Bieloruskom, Čiernou Horou, Chorvátskom, Ruskou Federáciou, Slovinskom a Srbskom.

II. BILATERÁLNE ZMLUVY O SPOLUPRÁCI A VZÁJOMNEJ POMOCI PRI KATASTROFÁCH

1. Postavenie bilaterálnych zmlúv o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách v medzinárodnom práve reakcie na katastrofy

² CRED CRUNCH: Natural disasters in 2017: Lower mortality, higher cost, Issue No. 50, Centre for Research on the Epidemiology of Disasters, Université catholique de Louvain Brussels, Belgium, 2018. Dostupné online: <https://www.emdat.be>. (cit. 15.11.2018).

³ UN GENERAL ASSEMBLY: Report of the International Law Commission, 2016, A/71/10, kapitola IV – Protection of persons in the event of disasters, str. 21, ISSN: 0251-822X. Dostupné online: http://legal.un.org/docs/?path=../ilc/reports/2016/english/a_71_10.pdf&lang=EFSRAC (cit. 15.11.2018).

⁴ Zahraničná literatúra medzinárodné právo reakcie na katastrofy označuje ako „International Disaster Response Law.“

⁵ Medzi zmluvy o spolupráci autor zaraďuje *Zmluvu medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o úprave režimu a o spolupráci na spoločných štátnych hraniciach*, zverejnená v Zbierke zákonov ako Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 195/1993 Z.z. o uzatvorení Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o úprave režimu a o spolupráci na spoločných štátnych hraniciach, čl.18; *Zmluva medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci*, zverejnená v Zbierke zákonov ako Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 177/1994 Z.z. o uzatvorení Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci, čl. 12; *Dohodu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi*, zverejnená v Zbierke zákonov ako Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 4/2002 Z.z. o podpísaní Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi, čl. 5.

⁶ Medzi bilaterálne zmluvy o medzinárodnej cestnej preprave, ktoré sú aplikovateľné v prípade katastrofy autor zaraďuje *Dohodu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Lotyšskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave*, zverejnená v Zbierke zákonov ako Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 87/2000 Z.z. o uzatvorení Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Lotyšskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave, čl. 8; *Dohodu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Holandského kráľovstva o medzinárodnej cestnej preprave*, zverejnená v Zbierke zákonov ako Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 105/2000 Z.z. o uzatvorení Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Holandského kráľovstva o medzinárodnej cestnej preprave, čl. 3. *Dohodu medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Moldavskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave osôb a nákladov*, zverejnená v Zbierke zákonov ako Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 421/2000 Z.z. o uzatvorení Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Moldavskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave osôb a nákladov, čl. 8.

Medzinárodné spoločenstvo v dôsledku vysokého výskytu prírodných a ľudskou činnosťou spôsobených katastrof sa čoraz intenzívnejšie podieľa na formovaní nového odvetvia medzinárodného práva verejného – IDRL, ktorého cieľom je uľahčiť poskytovanie medzinárodnej pomoci a spolupráce počas jednotlivých štádií katastrof. Základom tohto odvetvia sú normy, pravidlá a princípy pre medzinárodnú humanitárnu pomoc v dôsledku katastrof v čase mieru, ktoré sú prírodnej, technologickej alebo priemyselnej povahy. Normy IDRL sú inšpirované predovšetkým tromi oblastami medzinárodného práva verejného, a to medzinárodným humanitárnym právom, medzinárodným právom v oblasti ľudských práv a medzinárodným utečeneckým právom. Na rozdiel od medzinárodného humanitárneho práva, IDRL sa aplikuje na neúmyselné katastrofy v kontexte mierovej spolupráce, kedy štáty alebo medzivládne humanitárne alebo iné organizácie ponúkajú, žiadajú, poskytujú alebo prijímajú cezhraničnú humanitárnu pomoc.⁷ *Andrea de Guttery* nadväzuje na túto definíciu a dodáva, že „táto definícia je len čiastočne uspokojivá, pretože sa týka najmä akútnej fázy katastrof a nezahŕňa iné aspekty, ktoré sa v poslednom čase stali čoraz dôležitejšími, ako napríklad prevencia katastrof, zníženie rizika vzniku katastrof, vytvorenie prostredia potrebného na zníženie rizika katastrof, ako aj tie opatrenia, ktoré sú späté s obnovou.“⁸ Tento vývoj v úprave jednotlivých štádií katastrof možno pozorovať aj v bilaterálnych zmluvách o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách, ktoré v čoraz väčšom rozsahu upravujú aktivity súvisiace, predovšetkým, so znižovaním rizika katastrof a zefektívením spolupráce medzi zmluvnými stranami.

1.1 Historický vývoj bilaterálnych zmlúv tvoriacich medzinárodné právo reakcie na katastrofy

Súčasná podoba IDRL je ovplyvnená ohromným množstvom bilaterálnych zmlúv, ktoré upravujú široké spektrum medzinárodných aspektov prírodných a ľudskou činnosťou spôsobených katastrof. Ich obsah je ovplyvnený tromi etapami tvorby. Prvú etapu možno ohraničiť obdobím 50. až 60. rokov 20. storočia. Pre tieto zmluvy je typické, že upravovali iba určité aspekty katastrof. Príkladom takýchto zmlúv sú zmluvy uzatvorené Spojenými štátmi americkými s Indiou, Peru či Japonskom o poskytovaní medzinárodnej pomoci.⁹ Hlavným cieľom týchto zmlúv bolo uľahčiť proces dovozu a prijímania pomoci. Typickým ustanovením zmlúv tejto etapy je oslobodenie predmetov pomoci od povinnosti zaplatiť clo a dane.

V rámci druhej etapy tvorby bilaterálnych zmlúv (70. roky 20. storočia) štáty začali uzatvárať zmluvy, pre ktoré je charakteristický komplexný systém vzájomnej pomoci v prípade prírodnej alebo ľudskou činnosťou spôsobenej katastrofy. Vznik týchto zmlúv je spätý najmä s pôsobením Rady Európy, ktorá iniciovala a podporovala vznik pravidiel na prevenciu a ochranu pred rozsiahlymi katastrofami a organizáciu záchranných operácií. Pre toto obdobie je taktiež príznačné uzatváranie zmlúv o cezhraničnej spolupráci¹⁰, ktoré upravovali väčšinu aspektov katastrof.

⁷ REINECKE, I.: *International Disaster Response Law and the Coordination of International Organisations*, The Australian National University Undergraduate Research Journal, Vol. 2, 2010, str. 145 – 146. Dostupné online: <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/n1676/pdf/ch09.pdf> (cit. 15.11.2018).

⁸ DE GUTTRY, A., GESTRI, M., VENTURINI, G.: *International Disaster Response Law*, T.M.C. Asser Press, 2012, str. 6, ISBN: 978-90-6704-881-1.

⁹ Pozri: *Exchange of Notes Consulting on Agreement Relating to Emergency Flood Relief Assistance*, 27. september 1956, 281 United Nations Treaty Series, str. 289; *Exchange of Notes Consulting on Agreement Relating to Surplus Agricultural Commodities for the Drought Relief*, 17. apríl a 4. – 8. máj 1956, 278 United Nations Treaty Series, str. 117; *Exchange of Notes Consulting on Agreement Relating to Emergency Flood Relief Assistance*, 12. november 1959, 361 United Nations Treaty Series, str. 27.

¹⁰ Pozri: *Agreement on Mutual Assistance in the Event of Disasters or Serious Accidents*, 3. február 1977, 1214 United Nations Treaty Series, str. 67; *Convention on Mutual Assistance in the Event of Disasters or Serious Accidents*, 21. apríl 1981, 1437 United Nations Treaty Series, str. 33; *Agreement on Mutual Assistance in the Event of Disasters or Serious Accidents*, 28. október 1984.

Tretia etapa tvorby bilaterálnych zmlúv je vymedzená obdobím od 90. rokov 20. storočia až po súčasnosť, v ktorej prevláda prijímanie zmlúv obsahujúcich nielen komplexnú cezhraničnú spoluprácu, ale aj zásady poskytovania medzinárodnej pomoci, ktoré možno vyvodiť z jednotlivých ustanovení zmlúv. Základnými zásadami, ktoré sa uplatňujú v IDRL pri poskytovaní medzinárodnej pomoci, predovšetkým s ohľadom na ochranu osôb, sú zásada humanity, neutrality, nestrannosti a nediskriminácie, pri zohľadnení potrieb obzvlášť zraniteľných skupín obyvateľstva.¹¹ Vplyvom Medzinárodnej dekády pre zníženie prírodných katastrof¹² došlo k zmene obsahu zmlúv a to tým, že sa vo väčšej miere vyskytujú ustanovenia o znížení rizika vzniku katastrof, ale aj zintenzívnenia spolupráce medzi štátmi v rámci spoločných vzdelávacích programov a cvičení.¹³

Normy novoprijatých prameňov IDRL sa častokrát inšpirujú existujúcimi bilaterálnymi zmluvami o spolupráci a pomoci pri katastrofách. Ako príklad možno uviesť *Usmernenia IDRL pre vnútroštátne uľahčenie a reguláciu medzinárodnej pomoci* a na ich základe prijatý *Modelový zákon na uľahčenie a reguláciu medzinárodnej pomoci pri odstraňovaní následkov katastrof a počiatočnej pomoci pri obnove* či nedávno prijatý *Návrh článkov o ochrane osôb v prípade katastrof*. Spomínané dokumenty preberajú právnu úpravu týkajúcu sa udelenia súhlasu s poskytovaním medzinárodnej pomoci, či obmedzenia právnych prekážok, ktorým by za bežných okolností čelili záchranné jednotky, ich výbava, či predmety slúžiace na zmiernenie následkov katastrof.

2. Druhy bilaterálnych zmlúv medzinárodného práva reakcie na katastrofy

Bilaterálne zmluvy IDRL možno rozlišovať na základe viacerých kritérií. Z hľadiska subjektov uzatvárajúcich bilaterálnu zmluvu ich možno rozlišovať na zmluvy uzatvorené medzi štátmi a na zmluvy medzi štátom a medzinárodnou humanitárnou organizáciou, ktoré sú známe aj ako zmluvy o štatúte a najčastejšie upravujú sídlo medzinárodnej organizácie alebo realizáciu jej programov na území štátu. Zmluvy, ktoré uzatvárajú štáty s mimovládnyimi organizáciami sú regulované vnútroštátnym právom. Zvyčajne upravujú oblasť koordinácie s vládnymi orgánmi, slobodu pohybu v rámci územia postihnutého štátu, zrieknutie sa alebo redukcia povinností v súvislosti s clami, vstupom záchranného personálu na územie štátu a pod. V rámci bilaterálnych zmlúv sa stretávame aj so zmluvami o poskytnutí grantu, ktoré sú určené na poskytnutie medzinárodnej pomoci.

Z hľadiska typológie katastrof možno bilaterálne zmluvy rozlišovať na tie, ktoré regulujú všetky druhy prírodných a/alebo ľudskou činnosťou spôsobených katastrof, alebo ktoré sú aplikované iba na konkrétny druh katastrofy, ako napr. na požiare lesných porastov, zemetrasenia a pod. Okrem toho sa bilaterálne zmluvy IDRL môžu vzťahovať iba na určitý aspekt (napr. poskytnutie predmetov medzinárodnej pomoci) alebo oblasť (napr. medzinárodnú dopravu, cezhraničnú spoluprácu),¹⁴ prípadne upravujú komplexné poskytovanie medzinárodnej pomoci

¹¹ UN GENERAL ASSEMBLY: Report of the International Law Commission, 2016, A/71/10, kapitola IV – Protection of persons in the event of disasters, str. 33, ISSN: 0251-822X. Dostupné online: http://legal.un.org/docs/?path=../ilc/reports/2016/english/a_71_10.pdf&lang=EFSSRAC (cit. 15.11.2018).

¹² Pre viac k Medzinárodnej dekáde pre zníženie prírodných katastrof pozri: *UNISDR: International Decade for Natural Disaster Reduction programme forum 1999 – proceedings*, 1999. Dostupné online: <https://www.unisdr.org/we/inform/publications/31468> (cit. 15.11.2018).

¹³ FISHER, H.: *International disaster response law treaties: trends, patterns and lacunae*. In: International disaster response laws, principles and practice: reflections, prospects and challenges, International Federation of Red Cross and Red Crescent, Ženeva, 2003, str. 25 - 30. Dostupné online: <http://www.ifrc.org/PageFiles/41194/idrl-book-c2.pdf> (cit. 15.11.2018).

¹⁴ Pre viac pozri: Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 195/1993 Z.z. o uzavretí *Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o úprave režimu a o spolupráci na spoločných štátnych hraniciach*; Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 4/2002 Z.z. o podpísaní *Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi*; Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 87/2000 Z.z. o uzavretí *Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Lotyšskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave*; Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č.

a spolupráce,¹⁵ ako je tomu v prípade bilaterálnych zmlúv o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách. V tomto článku budeme venovať pozornosť iba bilaterálnym zmluvám, ktoré uzatvorila SR s inými štátmi, a ktoré obsahujú komplexnú úpravu vzájomnej spolupráce a pomoci pri katastrofách.

2.1 Bilaterálne zmluvy o vzájomnej pomoci a spolupráci pri katastrofách

Pre bilaterálne zmluvy o vzájomnej pomoci a spolupráci, ktoré sú uzatvorené medzi štátmi je príznačné, že obsahujú právnu úpravu iniciácie a ukončenia medzinárodnej pomoci, hlavných kontaktných miest na výmenu príslušných informácií, spôsobu prekračovania štátnych hraníc a pobytu na území štátu postihnutého katastrofou. Ďalej upravujú spôsob dovozu, vývozu a prepravy výbavy a predmetov pomoci alebo použitie lietadiel. Kľúčovými ustanoveniami sú tie, ktoré sa vzťahujú na koordináciu a riadenie záchranných činností, náhradu výdavkov za poskytnutú pomoc alebo náhrady škody v prípade ujmy na zdraví člena záchrannej jednotky alebo v prípade straty, či poškodenia majetku. Niektoré zmluvy upravujú aj podmienky spolupráce pri prevencii katastrof, ako aj pri iných formách vzájomnej spolupráce, kde ako príklad možno uviesť informovanie o vzniku katastrofy, ktorej následky sa šíria na územie štátu druhej zmluvnej strany, či vykonávanie spoločných cvičení príslušníkov civilnej ochrany. Dôležitou formou spolupráce, hoci je prítomná v bilaterálnych zmluvách iba sporadicky, je vytváranie predpokladov na spoluprácu národných humanitárnych organizácií pri poskytovaní pomoci, ktorá má významný dopad na uľahčenie, koordináciu a kvalitu poskytovanej pomoci. Taktiež výnimočne sa stretávame aj s vytvorením spoločných komisií, ktorých úlohami je napr. organizácia činností súvisiacich s vykonávaním dohody, riešenie konkrétnych organizačných a technických problémov, určenie pravidiel vzájomnej komunikácie, či riešenie sporov súvisiacich s výkonom zmluvy.¹⁶

III. BILATERÁLNE ZMLUVY O SPOLUPRÁCI A VZÁJOMNEJ POMOCI UZATVORENÉ SLOVENSKOU REPUBLIKOU

Slovenská republika od svojho vzniku uzatvorila jedenásť bilaterálnych zmlúv o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách.¹⁷ Z historického pohľadu sú analyzované zmluvy výsledkom tzv. „tretej vlny“ tvorby bilaterálnych zmlúv v oblasti IDRL. Bilaterálne zmluvy SR o vzájomnej spolupráci a pomoci možno označiť za rámcové zmluvy, ktorých jednotlivé ustanovenia sa od seba odlišujú v závislosti od vzťahu medzi konkrétnymi zmluvnými stranami.

1. Poskytovanie medzinárodnej pomoci v prípade katastrof

K uplatneniu bilaterálnej zmluvy o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách je nevyhnutné, aby došlo ku vzniku katastrofy, živelnej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti, ktorá ohrozuje životy a zdravie ľudí, majetok alebo životné prostredie. Štáty, ako aj neštátni aktéri neváhajú v takýchto situáciách prijať žiadosť o pomoc od štátu, ktorý bol postihnutý ka-

---

421/2000 Z.z. o uzavretí *Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Moldavskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave osôb a nákladov.*

¹⁵ Pre viac pozri: Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 165/2012 Z.z. o uzavretí *Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Srbskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach*; Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 373/1998 Z.z. o uzavretí *Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách.*

¹⁶ Pozri napr. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 315/1997 Z.z. o uzavretí *Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách*, čl. 14.

¹⁷ Bilaterálne zmluvy vo svojom názve častokrát namiesto pojmu „katastrofa“ uvádzajú pojem „mimoriadna udalosť“, ktorý autor na základe definícií uvedených v zmluvách považuje za synonymum.

tastrofou alebo z vlastnej iniciatívy ponúknuť pomoc, najmä v prípadoch, keď štát nemá dostatočné kapacity na vyrovnanie sa s jej následkami. Žiadosť o pomoc alebo ponuku medzinárodnej pomoci, v prípade bilaterálnych zmlúv SR, spravidla predkladá a prijíma minister vnútra konkrétnej zmluvnej strany. V žiadosti o pomoc sa najčastejšie uvádza druh, formu a rozsah požadovanej pomoci, prípadne kontaktné body a osoby a návrh o spôsobe poskytnutia pomoci. Je zvykom, že žiadosť alebo ponuka medzinárodnej pomoci sa podáva písomne v úradnom jazyku zmluvných strán alebo v anglickom jazyku. V prípade, že je žiadosť podaná ústne, musí byť dodatočne písomne potvrdená.

1.1 Súhlas s poskytnutím medzinárodnej pomoci

Ako je príznačné pre IDRL, pred poskytnutím medzinárodnej pomoci je nevyhnutné obdržať súhlas štátu prijímajúceho pomoc, ktorý predstavuje základnú podmienku na to, aby subjekty aktívne sa podieľajúce na reakcii na katastrofy poskytli postihnutému štátu pomoc. Vyjadruje to mnoho medzinárodných prameňov ako napr. rezolúcia VZ OSN 46/182, ktorá konštatuje, že „humanitárna pomoc má byť poskytovaná so súhlasom dotknutého štátu a na zásade jeho odvolateľnosti.“¹⁸ Dôvodom takéhoto konania je rešpektovanie primárnej úlohy štátu postihnutého katastrofou, ktoré je založené na dlhodobom uznaní medzinárodného práva, že štát vie najlepšie posúdiť závažnosť tej-ktorej katastrofy a taktiež skutočnosť, že pri poskytovaní medzinárodnej pomoci je nevyhnutné rešpektovať suverenitu štátu postihnutého katastrofou, ktoré predstavuje ústredný princíp aplikovateľný pri reakcii na katastrofy. Avšak ako atribút rovnosti medzi štátmi, suverenita nepredstavuje neobmedzenú slobodu, ale podlieha povinnosti dodržiavať medzinárodné záväzky. Princíp suverenity by sa preto nemal považovať za právnu prekážku, ktorá bráni medzinárodnej humanitárnej pomoci, ale ako nevyhnutnú podmienku na uskutočnenie spolupráce, ktorá sa vyžaduje medzi štátmi v humanitárnych situáciách.¹⁹

Súhlas s medzinárodnou pomocou môže štát odmietnuť udeliť. Dvoma hlavnými dôvodmi, prečo štáty odmietajú medzinárodnú pomoc je obava, že pomoc bude použitá ako zámenka na politické zasahovanie do vnútorných záležitostí štátu alebo, že prijatie pomoci bude vnímané domácim obyvateľstvom ako politická slabosť či nekompetentnosť.²⁰ Súhlas nemožno však odoprieť zo svojvoľných dôvodov. Medzinárodná pomoc podliehajúca súhlasu dotknutého štátu musí byť v súlade s medzinárodným a vnútroštátnym právom a súčasne má reflektovať potreby osôb dotknutých katastrofou a splňať určité kvalitatívne parametre. Štáty majú v tomto ohľade právo určiť druh, rozsah a podmienky pre požadovanú pomoc. Podmienky by nemali byť stanovené svojvoľne, ale s ohľadom na ochranu obetí a môžu zahŕňať obmedzenia založené napr. na bezpečnosti, výžive alebo kultúrnej vhodnosti. Zmluvné strany najčastejšie poskytujú pomoc vyslaním záchranných jednotiek, odborníkov, poskytnutím výbavy a predmetov pomoci alebo potrebných informácií.

1.2 Koordinácia a riadenie medzinárodnej pomoci

S poskytnutím medzinárodnej pomoci je oddeliteľne spätá koordinácia a riadenie záchranných operácií, ktorá je vykonávaná príslušnými orgánmi zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc

¹⁸ UN GENERAL ASSEMBLY: *Strengthening of the coordination of humanitarian emergency assistance of the United Nations*, 19. december 1991, A/RES/46/182, článok 3.

Dostupné online: <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r182.htm> (cit. 15.11.2018).

¹⁹ MACALISTER-SMITH P.: *Disaster Relief: Reflections on the Role of International Law*, Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, 1985, str. 31.

Dostupné online: http://www.zaoerv.de/45_1985/45_1985_1_a_25_43.pdf (cit. 15.11.2018).

²⁰ THOMSEN, M.: *The Obligation not to Arbitrarily Refuse International Disaster Relief: A Question of Sovereignty*, Melbourne Journal of International Law, Vol. 16, 2015, str. 4. Dostupné online: http://law.unimelb.edu.au/data/assets/pdf_file/0008/1687787/Thomsen.pdf (15.11.2018).

v súlade s právnymi predpismi, ktoré platia na jej území. V podmienkach SR a na základe bilaterálnych zmlúv sú príslušnými orgánmi oprávnenými na riadenie a koordináciu prác spravidla ministerstvá vnútra zmluvných strán. Úlohy záchranným jednotkám sa odovzdávajú len prostredníctvom ich veliteľov alebo vedúcich a distribúciu predmetov medzinárodnej pomoci je zodpovedný štát prijímajúci pomoc. Na druhej strane, príslušné orgány zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc poskytujú záchranným jednotkám a jednotlivým vyslaným odborníkom pomoc a ochranu, ktorá môže byť vo forme poskytnutia ubytovania, stravy alebo nevyhnutnej lekárskej pomoci.²¹

2. Eliminácia právnych prekážok pri poskytovaní medzinárodnej pomoci

V prípade, že štát postihnutý katastrofou udelí súhlas ponúkanej medzinárodnej pomoci, ktorá spĺňa stanovené podmienky, má prijať vhodné opatrenia v rámci svojho vnútroštátneho práva na zabezpečenie promptnej a efektívnej pomoci. S poskytnutím pomoci je neoddeliteľne spojené prekračovanie štátnej hranice, ktoré patrí k ustanoveniam najviac zvyrazňujúcim vzťah medzi zmluvnými stranami. Prevažná časť bilaterálnych zmlúv SR o vzájomnej spolupráci a pomoci pri katastrofách vyžaduje preukázanie totožnosti len od veliteľa alebo vedúceho záchranej jednotky prostredníctvom preukazu totožnosti alebo služobného preukazu. Ostatní členovia záchranej jednotky sú uvedení na zozname, ktorý pri preukazovaní totožnosti predkladá príslušným orgánom veliteľ alebo vedúci záchranej jednotky. Vedúci a členovia záchranej jednotky spravidla nepotrebujú víza, povolenie na pobyt, či pracovné povolenie. Výnimkou v tejto oblasti je zmluva s Bieloruskou republikou, ktorá požaduje, aby členovia záchranej jednotky a odborníci mali platný cestovný doklad, vízum, zdôvodnený účel a podmienky plánovaného pobytu a majú dostatočné prostriedky na živobytie na dĺžku plánovaného pobytu a na návrat do štátu poskytujúceho pomoc. Navyše nesmie ísť o osoby, na ktoré bolo vydané vo vnútroštátnych databázach štátov zmluvných strán upozornenie na účely odopretia vstupu a nepokladajú sa za hrozbu pre verejný poriadok, vnútornú bezpečnosť, verejné zdravie alebo medzinárodné vzťahy štátov zmluvných strán.²² Na členov záchranných jednotiek sa počas ich pobytu na území zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc vzťahujú vnútroštátne právne predpisy tejto zmluvnej strany.

V rámci eliminácie právnych prekážok pri poskytovaní medzinárodnej pomoci sa zmluvné strany bilaterálnych zmlúv o spolupráci a vzájomnej pomoci sa zaväzujú uľahčiť prepravu výbavy a predmetov pomoci cez štátnu hranicu. To sa prejavuje najmä oslobodením od cla, daní a iných poplatkov, ako aj nevyžadovaním povolenia na medzinárodnú cestnú prepravu pre vozidlá používané záchrannými jednotkami a pre vozidlá zabezpečujúce prepravu prostriedkov pomoci. Záchranné jednotky okrem výbavy a predmetov pomoci nemôžu vyvážať ani dovážať žiadny iný tovar. Ak sa výbava alebo predmety pomoci nespotrebovali alebo nezničili, tak je zmluvná strana poskytujúca pomoc povinná ich vyviezť späť na svoje územie. Špeciálne je upravený právny režim omamných a psychotropných látok, ktoré možno doviesť a použiť len v rámci nevyhnutnej lekárskej pomoci a len kvalifikovaným lekárske personálom podľa vnútroštátnych právnych predpisov zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc. Nespotrebované omamné a psychotropné látky sa musia vyviezť späť na územie zmluvnej strany poskytujúcej pomoc. Dovozy zbraní a munície na územie zmluvnej strany žiadajúcej pomoc je okrem priemyselných trhavín a ich iniciátorov zakázaný.

Zmluvy s Českou a Rakúskou republikou upravujú aj prekračovanie hraníc osobami, ktoré sú ohrozené prírodnou alebo priemyselnou katastrofou. Zmluvné strany sa zaviazali poskytnúť

²¹ Pozri napr. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 315/1997 Z.z., čl. 10, Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 374/2004 Z.z., čl. 10.

²² Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 212/2017 Z.z., čl. 6 ods.3.

takýmto osobám pomoc a druhá zmluvná strana sa zaväzuje uhradiť výdavky spojené s poskytnutím pomoci a ich návratom. Podrobnejšie podmienky prechodu a pomoci sú ustanovené v Zmluve medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o úprave režimu a o spolupráci na spoločných štátnych hraniciach z roku 1992.

Záchranné operácie v prípade katastrof si častokrát vyžadujú použitie leteckých prostriedkov, na čo pamätajú aj analyzované zmluvy. Letecké prostriedky sa používajú predovšetkým na presun záchranných jednotiek, ich výbavy, predmetov pomoci a na vykonávanie záchrannej činnosti. Použitie leteckých prostriedkov treba oznámiť príslušným orgánom zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc, s uvedením údajov o druhu a označení leteckého prostriedku, o posádke, náklade, čase odletu, predpokladanej trase a mieste pristátia. Lety sa musia uskutočňovať v súlade s pravidlami ustanovenými každou zmluvnou stranou, ktoré upravujú používanie a navigáciu leteckých prostriedkov počas letov nad jej územím, a postupmi dohodnutými pre prelet štátnej hranice. Osobitná úprava sa vzťahuje na použitie vojenských lietadiel, ktoré možno použiť iba so súhlasom zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc.

3. Náhrada výdavkov za poskytnutú pomoc a náhrada škody vzniknutej pri poskytovaní pomoci

Náhrada výdavkov predstavuje jedno zo základných ustanovení každej zmluvy o spolupráci a pomoci pri katastrofách. Vo všeobecnosti zmluvná strana poskytujúca pomoc nemá voči zmluvnej strane žiadajúcej o pomoc nárok na náhradu výdavkov za poskytnutú pomoc vrátane výdavkov vzniknutých spotrebovaním, poškodením alebo stratou výbavy. Pokiaľ ide o výdavky na pomoc, ktorú zmluvná strana poskytujúca pomoc len sprostredkúva od právnických osôb alebo fyzických osôb, poskytnutie tejto pomoci si musí zmluvná strana žiadajúca o pomoc priamo vyžiadať a musí súhlasiť s uhradením nákladov na poskytnutie pomoci. V prípade, že záchranné jednotky počas zásahu alebo v priamej súvislosti s ním spotrebujú svoje zásoby, zmluvná strana žiadajúca o pomoc im ich poskytne v potrebnom rozsahu bezodplatne. Záchranným jednotkám zmluvná strana žiadajúca o pomoc bezodplatne poskytuje aj nevyhnutnú lekársku pomoc. Výnimku z vyššie uvedenej úpravy predstavuje Zmluva s Ruskou federáciou, ktorá ustanovuje, že zmluvná strana žiadajúca o pomoc uhradí zmluvnej strane poskytujúcej pomoc výdavky vynaložené na poskytnutie pomoci, ak sa nedohodnú inak. Navyše zmluvná strana poskytujúca pomoc poistí členov záchranných skupín na poskytnutie pomoci. Poistné bude následne zahrnuté do celkových výdavkov na poskytnutie pomoci.²³

Pri poskytovaní medzinárodnej pomoci môže dôjsť ku vzniku škody, na čo pamätajú aj bilaterálne zmluvy. Spravidla každá zmluvná strana sa zrieka všetkých nárokov na náhradu škody voči druhej zmluvnej strane v prípade škôd na majetku, ktoré spôsobil člen záchrannej jednotky v súvislosti s poskytovaním pomoci. Každá zmluvná strana sa zrieka všetkých nárokov na náhradu škody voči zmluvnej strane žiadajúcej o pomoc v prípade škôd na zdraví alebo smrti člena záchrannej jednotky, ktorá nastala v súvislosti s poskytovaním pomoci. Ak člen záchrannej jednotky zmluvnej strany poskytujúcej pomoc spôsobí na území zmluvnej strany žiadajúcej pomoc škodu tretej osobe, zodpovednosť za takúto škodu znáša zmluvná strana žiadajúca o pomoc. To však neplatí v prípade, ak škoda bola spôsobená úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti. Ako v prípade náhrady výdavkov aj v prípade náhrady škody existujú výnimky, ktoré nachádzame v zmluve s Bieloruskou republikou a Ruskou federáciou. Na ich základe zmluvná strana žiadajúca o pomoc nahradí škodu zmluvnej strane poskytujúcej pomoc v prípade ujmy na zdraví alebo v prípade smrti člena záchrannej jednotky alebo odborníka štátu zmluvnej strany poskytujúcej pomoc, alebo v prípade straty alebo poškodenia majetku, ktoré sa vyskytnú

²³ Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 166/1996 Z.z., čl. 12 ods. 1 a 4.

počas poskytovania pomoci.²⁴ Ak člen záchranej jednotky alebo odborník štátu zmluvnej strany poskytujúcej pomoc spôsobí na území štátu zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc v súvislosti s poskytovaním pomoci škodu tretej osobe, zodpovednosť za škodu nesie zmluvná strana poskytujúca pomoc.²⁵

4. Formy spolupráce medzi zmluvnými stranami v prípade katastrofy

Ťažiskovým bodom bilaterálnych zmlúv je spolupráca medzi zmluvnými stranami, ktorá môže mať rôzne podoby, najmä v závislosti od jednotlivých štádií katastrof. Posledné roky medzinárodné spoločenstvo venuje značnú pozornosť prijímaniu preventívnych opatrení na elimináciu vzniku katastrof. To sa prejavilo aj v bilaterálnych zmluvách SR, ktoré zaradili tento aspekt do svojich ustanovení. Zmluvné strany sa v nich zaväzujú, že sa budú informovať o hroziacich katastrofách, podporovať vzdelávanie a výcvik v ochrane, záchrane a poskytovaní pomoci, výmenu vedeckých a technických informácií dôležitých pri ochrane pred katastrofami, či vývoj a výrobu ochrannej a záchranskej výbavy. Je dôležité poznamenať, že oblasť prevencie je v zmluvách formulovaná pomerne stroho a všeobecne. Nad rámec spomínaných foriem spolupráce ide zmluva s Ukrajinou, ktorá sa zmieňuje o vypracovaní spoločného systému opatrení na účel prevencie katastrof, či zmluva s Poľskou republikou, ktorá okrem preventívnych opatrení spomína aj aktivity zmluvných strán v oblasti skúmania príčin katastrof, prípadne vyhládavania a identifikácie poškodených osôb a majetku.

Dôležitou formou spolupráce, hoci nie je prítomná v každej bilaterálnej zmluve, je vytváranie predpokladov na spoluprácu národných humanitárnych organizácií pri poskytovaní pomoci,²⁶ ktorá má významný dopad na uľahčenie, koordináciu a kvalitu poskytovanej pomoci. Potvrdila to aj Hospodárska a sociálna rada OSN v roku 2004, no zároveň upozornila, aby tento nárast aktérov nezasahoval do efektívnosti humanitárnej reakcie, neutrality a nezávislosti humanitárnej pomoci.²⁷ Do budúcnosti predpokladáme, že význam medzinárodných medzivládnych, ale aj mimovládnych organizácií v oblasti reakcie na katastrofy bude naďalej narastať, čo sa prejaví ich pravidelným zapojením do poskytovania medzinárodnej pomoci.

Poskytovanie medzinárodnej pomoci ako aj spolupráca medzi zmluvnými stranami má častokrát ad hoc povahu. Ojedinele bilaterálne zmluvy o spolupráci a vzájomnej pomoci ustanovujú osobitný orgán, ktorého cieľom je dohliadať nad výkonom zmluvy. V prípade bilaterálnych zmlúv SR ide o zmluvy, ktoré sú uzatvorené s Maďarskou republikou, Ruskou federáciou a Ukrajinou, ide o zriadenie Stálej spoločnej komisie (ďalej len „Komisia“). K základným úlohám Komisie patrí, okrem iného: a) organizácia činností súvisiacich s vykonávaním dohody a riešenie konkrétnych organizačných a technických problémov, ktoré z nej vyplývajú; b) určenie pravidiel vzájomnej komunikácie a spôsobu oznamovania hrozby vzniku alebo zániku katastrofy; c) riešenie sporov súvisiacich s výkonom zmluvy. Komisia zvyčajne zasadá raz ročne striedavo na území zmluvných strán. Nakoľko nedochádza k častému výskytu katastrof ako na území SR, tak na území štátov, s ktorými má SR uzatvorenú zmluvu o spolupráci a vzájomnej pomoci, považujeme vytvorenie Komisie za nadbytočné.

²⁴ Pozri Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 212/2017 Z.z., čl. 12 ods. 1; Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 166/1996 Z.z., čl. 13 ods. 1 a 2.

²⁵ Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 212/2017 Z.z., čl. 12 ods. 2.

²⁶ Zmienka o národných humanitárnych organizáciách nie je prítomná v zmluvách s Českou republikou, Poľskou republikou, Rakúskou republikou a Ukrajinou.

²⁷ UN ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL: *Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nations*, ECOSOC Resolution 2004/50, 23. júl 2004, E/2004/INF/2/Add.2, str. 134. Dostupné online: <http://www.ifrc.org/docs/idrl/I577EN.pdf> (cit. 15.11.2018).

IV. ZÁVER

Bilaterálne zmluvy sú dôležitou súčasťou IDRL, ktoré čiastočne vyplňajú absenciu kodifikačného dohovoru komplexne upravujúceho aktivity subjektov pôsobiacich vo všetkých štádiách katastrof. Slovenská republika od svojho vzniku uzatvára bilaterálne zmluvy upravujúce spoluprácu a dobrovoľné poskytovanie pomoci pri katastrofách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach, ktoré ohrozujú životy a zdravie ľudí, majetok alebo životné prostredie. Bilaterálne zmluvy SR upravujú základné podmienky pomoci poskytovanej na základe písomnej žiadosti zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc. Nakoľko sú analyzované zmluvy výsledkom tzv. tretej vlny tvorby bilaterálnych zmlúv týkajúcich sa pomoci pri katastrofách, značný priestor je v nich venovaný nadväzovaniu spolupráce, ktorej cieľom je predchádzať katastrofám, ako aj zdokonaľiť poskytovanie pomoci. Bilaterálne zmluvy SR možno označiť za rámcové zmluvy, ktorých konkrétne ustanovenia závisia od vzťahu medzi konkrétnymi zmluvnými stranami. Zmluvy stanovujú postup pre začatie a ukončenie poskytovania pomoci, vyžadujú stanovenie stálych kontaktných miest u zmluvných strán na výmenu príslušných informácií a opisujú spôsoby riadenia záchranných jednotiek, ktoré podliehajú pokynom príslušných orgánov zmluvnej strany žiadajúcej o pomoc. Takisto odrážajú všeobecný zámer zabezpečiť minimalizáciu formalít pri prechode štátnymi hranicami, najmä pokiaľ ide o upustenie od víz a pracovných povolení pre členov záchranných jednotiek. V prípade tovaru a výbavy určenej na záchranné operácie ide o obmedzenie colných kontrol, oslobodenie od colných poplatkov a daní. Zmluvy zahŕňajú ustanovenia, ktoré rozdeľujú zodpovednosť za náklady na záchrannú operáciu, ktoré majú byť znášané štátmi poskytujúcimi pomoc až na výnimku v podobe bilaterálnej zmluvy s Ruskou federáciou. Rovnako bilaterálne zmluvy vyžadujú od zmluvných strán žiadajúcich o pomoc, aby upustili od akýchkoľvek nárokov na náhradu škody, ktorú spôsobili členovia záchranných jednotiek pri poskytovaní pomoci v súvislosti s prírodnou alebo priemyselnou katastrofou. Autor pozitívne hodnotí zaradenie otázky spolupráce národných humanitárnych organizácií pri poskytovaní pomoci, nakoľko ide o kľúčových poskytovateľov medzinárodnej pomoci, ktorých význam každým rokom narastá.

Záverom možno konštatovať, že bilaterálne zmluvy o spolupráci a vzájomnej pomoci prispievajú ku koordinovanej a efektívnej medzinárodnej pomoci, ktorá je nevyhnutná k zníženiu negatívnych dôsledkov katastrof. Je však potrebné dodať, že mechanizmus ustanovený bilaterálnymi zmluvami má v prevažnej miere ad hoc povahu. Za výnimku možno považovať zmluvy s Maďarskou republikou, Ukrajinou a Ruskou federáciou, ktoré predpokladajú nadviazanie trvalejšej spolupráce prostredníctvom Stálej spoločnej komisie. Do budúcnosti možno predpokladať, že intenzita uzatvárania bilaterálnych zmlúv bude na ústupe v dôsledku aktívnej úlohy regionálnych organizácií (napr. EÚ, NATO, Rada Európy) pri reakcii na katastrofy.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

Bilaterálne zmluvy, katastrofy, medzinárodná pomoc, medzinárodné právo reakcie na katastrofy, štát

KEY WORDS

Bilateral Treaties, Disaster, International Assistance, International Disaster Response Law, State

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. CRED CRUNCH: Natural disasters in 2017: Lower mortality, higher cost, Issue No. 50, Centre for Research on the Epidemiology of Disasters, Université catholique de Louvain Brussels, 2018. Dostupné online: <https://www.emdat.be>.

2. DE GUTTRY, A., GESTRI, M., VENTURINI, G.: *International Disaster Response Law*, T.M.C. Asser Press, 2012, ISBN: 978-90-6704-881-1. **Dostupné na:** <https://doi.org/10.1007/978-90-6704-882-8>.
3. FISHER D.: *Law and Legal Issues in International Disaster Response: A Desk Study*, International Federation of the Red Cross and the Red Crescent Societies, Ženeva, 2007. Dostupné online: <http://www.ifrc.org/PageFiles/125639/113600-idrl-deskstudy-en.pdf>.
4. FISHER H.: *International disaster response law treaties: trends, patterns and lacunae*, In: *International disaster response laws, principles and practice: reflections, prospects and challenges*, International Federation of Red Cross and Red Crescent, Ženeva, 2003. Dostupné online: <http://www.ifrc.org/PageFiles/41194/idrl-book-c2.pdf>.
5. MACALISTER-SMITH P.: *Disaster Relief: Reflections on the Role of International Law*, Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, 1985. Dostupné online: http://www.zaoerv.de/45_1985/45_1985_1_a_25_43.pdf.
6. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 195/1993 Z.z. o uzavretí Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o úprave režimu a o spolupráci na spoločných štátnych hraniciach
7. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 177/1994 Z.z. o uzavretí Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci
8. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 166/1996 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o spolupráci v oblasti civilnej ochrany a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach
9. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 315/1997 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách
10. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 373/1998 Z.z. o uzavretí Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách
11. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 87/2000 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Lotyšskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave
12. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 105/2000 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Holandského kráľovstva o medzinárodnej cestnej preprave
13. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 345/2000 Z.z. o podpísaní Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Slovinskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri prírodných a iných katastrofách
14. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 421/2000 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Moldavskej republiky o medzinárodnej cestnej preprave osôb a nákladov
15. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 94/2001 Z.z. o uzavretí Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach
16. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 328/2001 Z.z. o prijatí Dohovoru o pomoci v prípade jadrovej havárie alebo radiačnej havárie

17. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 4/2002 Z.z. o podpísaní Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi
18. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 739/2002 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách, živelných pohromách a iných závažných nehodách
19. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 122/2003 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Kabinetom ministrov Ukrajiny o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach
20. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 374/2004 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Chorvátskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách
21. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 92/2005 Z.z. o podpísaní Tamperského dohovoru o poskytovaní telekomunikačných zdrojov na zmiernenie katastrof a záchranné operácie
22. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 165/2012 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Srbskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach
23. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 131/2013 Z.z. o uzavretí Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Čiernej Hory o spolupráci a vzájomnej pomoci pri prírodných a iných katastrofách
24. Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 212/2017 Z.z. o podpísaní Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach
25. REINECKE, I.: International Disaster Response Law and the Coordination of International Organisations, *The Australian National University Undergraduate Research Journal*, Vol. 2, 2010. Dostupné online:
<http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/n1676/pdf/ch09.pdf>.
26. THOMSEN, M.: The Obligation not to Arbitrarily Refuse International Disaster Relief: A Question of Sovereignty, *Melbourne Journal of International Law*, Vol. 16, 2015. Dostupné online:
http://law.unimelb.edu.au/data/assets/pdf_file/0008/1687787/Thomsen.pdf (15.11.2018).
27. UN ECONOMIC AND SOCIAL COUNCIL: Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nations, ECOSOC Resolution 2004/50, 23. júl 2004, E/2004/INF/2/Add.2. Dostupné online:
<http://www.ifrc.org/docs/idrl/I577EN.pdf>.
28. UN GENERAL ASSEMBLY: Report of the International Law Commission, 2016, A/71/10, kapitola IV – Protection of persons in the event of disasters, ISSN: 0251-822X. Dostupné online:
29. http://legal.un.org/docs/?path=../ilc/reports/2016/english/a_71_10.pdf&lang=EN
30. UN GENERAL ASSEMBLY: Strengthening of the coordination of humanitarian emergency assistance of the United Nations, 19. december 1991, A/RES/46/182. Dostupné online: <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r182.htm>.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

Mgr. Lucia Bódišová

Interný doktorand

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva, Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

Kováčska 26, P.O.BOX A-45, 040 75 Košice

Telefón: +421 905 889 549

E-mail: lucia.bodisova@student.upjs.sk